

Het Willemwandelplan gidst je door de straten van de stad. Je ontdekt allerhande monumenten die gelinkt zijn aan de periode 1815-1830. Onder andere de Aula van de Universiteit Gent en de Troonzaal van het Stadhuis kan je gaan bezichtigen tijdens de Openmonumentendag op 13 september 2015.

Naast dit Willemwandelplan werd ook een Willemwandelboekje gemaakt, een doe- en tekenboekje dat kinderen tussen 6 en 12 jaar spelenderwijs het belang van het koningschap van Willem I en de daarbij horende monumenten doet ontdekken.

Bij monumenten met Reinaert de vos werd iets uitgewerkt voor kinderen in het doe- en tekenboek.

Gent tijdens het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden 1815–1830

In 1815, toen de Europese mogendheden hadden afgerekend met Napoleon, herschikte het Congres van Wenen het continent. Eén van de maatregelen was de samenvoeging van de voormalige Republiek der Verenigde Provinciën (Nederland) en de Oostenrijkse Nederlanden (België) tot één, nieuw koninkrijk: het Koninkrijk der Verenigde Nederlanden. Willem I werd koning. Hij wilde van zijn nieuwe koninkrijk een moderne staat maken, met grote economische mogelijkheden.

Gent, met zijn belangrijke textielindustrie, was daarin één van Willems grootste troeven. Daarom genoot de stad een voorrangsbehandeling. De industrie kreeg alle ademruimte. Gent werd een zeehaven, kreeg een universiteit en een onderwijssysteem dat voor iedereen toegankelijk was. Onder Willem I bloeide de stad. De koning had in Gent zijn meest fervente aanhangers, die hem na de Belgische revolutie van 1830 nog een hele tijd trouw zouden blijven.

Door de scheiding kon het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden die Gentse droom niet bestendigen. In 1830 was het voor het zuiden genoeg, het stapte uit dat toen al lang niet meer gewilde huwelijk en werd België. Gent draagt tot vandaag nog belangrijke sporen van koning Willems regering en van de opmerkelijke mildheid die hij tegenover de stad aan de dag legde. Genoeg om op verkenning te gaan en even dat “verloren koninkrijk” opnieuw te ontdekken.

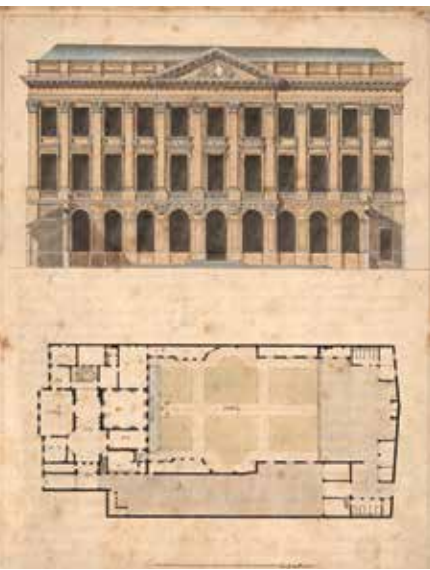
1 Hippolyte Metdepenningen

Hippolyte Metdepenningen (1799-1881) werd in 1818 doctor iuris, het eerste juristendiploma dat door de in 1817 nog maar net in Gent opgerichte universiteit werd uitgereikt. Hij werd advocaat en journalist met sterk regeringsgezinde opvattingen. Wanneer zich vanaf 1828 een oppositiefrent begon af te tekenen tegen Willem I, werd Metdepenningen een geduchte tegenspeler. Vanaf 1 januari verscheen de Journal de Gand, een krant op kosten van de Nederlandse regering. Metdepenningen werd er leidinggevend medewerker van. In dat zelfde jaar trad hij toe tot de vrijmetselarij. De twee Gentse loges ‘Les Vrais Amis’ en ‘Septentrion’ waren al trouwe aanhangers van koning Willem I, maar met Metdepenningen kwam er openlijke en militante versterking.

2 Hôtel d’Hane Steenhuyse

Op 15 september 1815 hielden koning Willem I en koningin Wilhelmina hun blijde intrede in Gent. In het prachtige stadspaleis van graaf Jean-Baptiste d’Hane de Steenhuyse, die Willems kamerheer was, ontmoette koning Willem de prominenten van de stad en van de provincie, waaronder de Gentse bisschop prins Maurice de Broglie. Willem verzekerde de bisschop van zijn koninklijke bescherming voor de katholieke kerk. Toch viel zijn goed bedoelde welwillendheid maar matig in de smaak, want Monseigneur had het een beetje moeilijk met een koning die geen katholiek was, zoals alle vorsten in de zuidelijke Nederlan-den eeuwenlang wel geweest waren. Voor de rest werd Willem in Gent op de gebruikelijke manier ingehaald, met vleiende toespraken en het ver-pachte (en in die tijd ook wel verplichte) uitbundig vertoon van vreugde en aanhankelijkheid.

3 Gras- en Korenlei

Vanaf de 11de eeuw vormden de Graslei en de Korenlei, aan de kades van de Leie, de haven van de stad. Al van in de middeleeuwen zocht Gent naar een uitweg naar de zee, om vooral zijn textielproducten te kunnen exporte-ren. De Lieve, in onze ogen nauwelijks meer dan een gracht, had de stad verbonden met Damme, de voorhaven van Brugge. In de 16de eeuw kwam er de Sassevaart, waardoor Gent via de Westerschelde de zee op kon. Maar de opstand tegen Filips II en de afschei-ding van het noorden had die droom binnen de kortste keren in rook doen opgaan. In de Hollandse tijd werd de behoefte aan een zeeverbinding wel heel acuut. De Gentse industrie bleef maar groeien, import van grondstof-fen en de export van de producten vroegen dringend om een oplossing. Het oude traject van de Sassevaart werd opnieuw uitgegraven, er kwam een voor die tijd indrukwekkend zee-kanaal, dat in Terneuzen aansluiting gaf op de Westerschelde. Die kius was in 1827 geklaard. Twee jaar daarna, in 1829 was ook het Handelsdok vol-tooid, de eerste aanzet naar een vol-waardige haven van Gent.

4 Pand

De dominicanen stichtten in 1228 aan de boorden van de Leie een van de grootste kloosters van de orde. In de 16de eeuw ontpopten de dominicanen zich als geduchte ketterjagers, wat hen bij de gereformeerden alles-behalve geliefd maakte. Tijdens de Beeldenstorm, in 1566, ontsnapte het dominicanerklooster dan ook niet aan de vernielzucht van de “geuzen”. Hun rijke bibliotheek werd in de Leie gekieperd. Toen Gent tussen 1578 en 1584 een Calvinistische republiek was, werd in het pand een “Athenaeum Il-lustre” gevestigd, een hoger instituut voor de opleiding van protestantse predikanten. Dat “Athenaeum Illustre” was in de discussie over de vestigings-plaatsen van de drie universiteiten in de zuidelijke Nederlanden één van de grote argumenten van Gent: de stad had in de 16de eeuw al een soort universiteit gehad! Het Pand is nu het cultuur- en congrescentrum van de Gentse universiteit.

6 Sint-Baafskathedraal

De vele blijde intredes, waarmee eeuwenlang nieuwe vorsten werden ingehaald, gingen steeds gepaard met groot (en duur) vertoon. De straten werden versierd, er werden triomf-bogen gebouwd, de bevolking keek massaal toe onder luid gejuich, dat alles om de loyaliteit van de stad aan de vorst dik in de verf te zetten. Bij zo’n intrede hoorde telkens ook een plechtig “Te Deum” in de Sint-Baafs-kathedraal, een lofzang, die alleen bij grote gebeurtenissen gezongen wordt. Ook voor koning Willem stond bij zijn intrede in Gent een Te Deum op het programma. Wat niet voor de hand lag, al bij al was Willem I protes-tant. Het oogverblindende ritueel van het Te Deum, waarin de bisschop van Gent vooring, geassisteerd door de kanunniken van het Sint-Baafskapit-tel, stond in scherp contrast met de sobere aanpak van de protestantse eredienst.

7 Troonzaal Stadhuis

Op 7 oktober 1817 werd in de Troon-zaal van het Gentse stadhuis de uni-versiteit plechtig geïnstalleerd, in het bijzijn van de kroonprins Willem-Fre-derik van Oranje-Nassau. Willem I wou in het zuiden drie rijksuniversiteiten oprichten, naar analogie met de situ-atie in het noorden. In het Zuiden had men liever één grote prestigieuze uni-versiteit, zoals de Leuvense universi-teit tot in de Franse tijd was geweest. Na het gebakkelei over waar die uni-versiteiten dan zouden komen, kregen Leuven en Luik elk een universiteit. Een speciale adviescommissie stelde de koning voor de derde universiteit Brugge voor maar Willem, die wist dat zijn aanhang er veel groter was, koos voor Gent.

8 Gravensteen

De bouw van het Gravensteen kende vele bouwfasen. Een eerste houten versterking dateerde uit de 10de eeuw. Vanaf de 12de eeuw werd gebouwd aan de stenen residentie. In de 14de eeuw voldeed de woonfunctie niet meer aan de eisen van de grafelijke hof-houding. Het Gravensteen werd nog wel gebruikt voor officiële grafelijke ontvangsten, juridische ambten en de muntslag. De Raad van Vlaanderen, de hogere rechtbank die bevoegd was voor zware feiten en voor majesteits-schennis, huide er tot 1778. Toen gaf keizerin Maria Theresia toestemming voor de openbare verkoop en werd de burcht opgesplitst in verschillende percelen en ingevuld met woningen en fabrieken, zoals te zien op de aquarel van Jean-Baptiste Joseph Wynantz. In het laatste kwart van de 19de eeuw werd het Gravensteen op fantasierijke wijze gereconstrueerd door Joseph De Waele.

10 Protestantse kerk

Sinds het Tolerantie-edict van keizer Jozef II genoten in de zuidelijke Ne-derlanden ook protestanten vrijheid van eredienst en hadden ze dezelfde burgerlijke rechten als de katholieke meerderheid. In de praktijk was daar in Gent weinig van terecht gekomen, al was het maar omdat er toen zo goed als geen protestanten in de stad waren. In de Hollandse tijd werd dat anders. De gelijkberechtiging van alle religieuze overtuigingen werd ook door de nieuwe grondwet gegarandeerd. Bovendien was een groot deel van de ambtenarij en het officierenkorps in het leger van Hollandse en dus groten-deels van calvinistische origine. Er was dus nood aan een kerk. Die kwam er in 1817 in de voormalige kerk van de ka-pucijnen aan de Brabantdam. In 1840 werden de gebouwen van het klooster aan de zuidoostelijke kant van de kerk afgebroken toen de Sint-Kristoffel-straat getrokken werd.

11 Citadel

Koning Willem moest van het Congres van Wenen zijn bufferstaat voorzien van de nodige militaire infrastructuur om een eventuele Franse invasie een halt toe te roepen. De meeste verdedi-gingswerken bouwde hij langs de grens met Frankrijk (zoals de forten van Namen en Dinant) maar ook dieper landinwaarts liet hij versterkingen aan-leggen. Ook in Gent kwam een citadel, niet zozeer om de stad te beveiligen maar als een laatste buffer voor de Westerschelde, om Holland en Zeeland te beschermen. In 1822 begonnen in Gent de werken. In 1830, toen het er in Brussel al bovenarms op zat, was de vesting zo goed als voltooid. Na de Bel-gische revolutie nam het Belgisch le-g er zijn intrek. Maar de Gentenaars waren dat ding liever kwijt dan rijk. In 1871 werd de citadel eindelijk gesloopt. Op het terrein kwam een stadspark, het “Citadelpark”. Van de citadel blijft vandaag niet veel meer over op wat kazematten en de toegangspoor-t na.

12 Sint-Pietersplein

De gebouwen van de Sint-Pietersab-dij werden geconfisqueerd tijdens de Franse Periode en in 1810 aange-kocht door de stad Gent. De abtswoning, de proosdij en de aanpalende gebouwen werden afgebroken om een militair oefenterrein aan te leg-gen. Het huidige Sint-Pietersplein werd pas aangelegd in 1849 naar een ontwerp van Charles Leclerc-Resti-aux. De abdij deed dienst als kazerne tot in 1948. Toen in 1950 beslist werd

13 Nijverheidsschool

De groeiende industrie in Gent kende een toenemende nood aan gespeciali-seerde vaklui. De productieprocessen werden steeds maar technischer en vroegen dus om goed geschoolde arbeiders. Daarom richtte koning Wil-lem in 1825 een “School voor Kunsten en Ambachten” op. Deze school werd ondergebracht in de gebouwen van het voormalige Sint-Agneteklooster aan de Lindenlei. Deze school was daarmee de eerste technische school in Vlaanderen. De huidige gebouwen van architect Adolphe Pauli kwamen er in 1859. Toch werden er delen van het oude Sint-Agneteklooster in geïn-tegreerd.

↪ Rechts van het hoekhuis bevond zich de Nijverheidsschool

14 Keizerlijk Entrepot aan de Coupure

Bij het samenkomen van de Coupure en de Leie werd in 1778 een stapelhuis gebouwd: het Keizerlijk Entrepot. Het werd ontworpen door Louis t Kindt en Jean Baptiste Malfeson. Het Keizerlijk Entrepot vervulde een belangrijke rol toen de Schelde afgesloten was en alle schepen met bestemming Antwerpen en Brussel genoodzaakt waren de Brugse Vaart af te varen om over Gent de Schelde te bereiken. In

het Entrepot werden allerlei goederen verhandeld zoals thee suikerriet, rozijn-nen, amandelen, kurk, tin, koper, sul-fer, pek , tabak, rum en brandewijn. Op deze transacties werd tol geheven. In 1844 werd een nieuw depot ge-bouwd in het noorden van de stad toen door het graven van het Kanaal Gent-Terneuzen de haven daar tot ontwikkeling kwam. Het Keizerlijk Entrepot werd afgebroken in 1868.

Legende

- 1 Hippolyte Metdepenningen
- 2 Hotel d'Hane Steenhuyse
- 3 Graslei en Korenlei
- 4 Pand
- 5 Aula
- 6 Sint-Baafskathedraal
- 7 Troonzaal Stadhuis
- 8 Gravensteen
- 9 Baudeloabdij en -kapel
- 10 Protestantse kerk
- 11 Citadel
- 12 Sint-Pietersplein
- 13 Nijverheidsschool
- 14 Keizerlijk entrepot aan de Coupure

GENT
ALBU
ORANJE

STAD GENT

DE ZWARTE DOOS - STADSARCHIEF GENT

UNIVERSITEIT GENT

gent

stad.gent/gentkleurtoranj

GENTINFO
09 210 10 10

Illustraties, tenzij anders vermeld: © De Zwarte Doos - Stadsarchief Gent
VU Daniel Termont, Stadhuis 23, 9000 Gent - ONTWERP www.piotr.be

PROGRAMMA CULTUREEL THEMAJAAR 2015

Het Verloren Koninkrijk. Willem I en België

Tentoonstelling
STAM
15.10.15 t/m 27.03.16

Sprekende citaten, spotprenten, historische objecten en interactieve multimedia geven je voeling met de tijdsgeest van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden en de beginjaren van het onafhankelijke België. Een interactief spel doet je nadenken over hoe verschillend of gelijkend Belgen en Nederlanders vandaag zijn. Fotograaf Michiel Hendryckx legt de link met vandaag, in een nieuwe reeks foto's.

Design Derby België- Nederland 1815-2015

Tentoonstelling
Designmuseum
23.10.15 t/m 13.03.16

Een spannende confrontatie tussen de beste ontwerpers en ontwerpen uit België en Nederland! In samenwerking met Museum Boijmans van Beuningen (Rotterdam) brengt het Designmuseum een overzicht op 200 jaar (1815-2015) vormgeving uit België en Nederland.

De Gouden Eeuw revisited. Een curieuze collectie uit de Nederlanden

Museum voor Schone Kunsten
vanaf 15.10.15

Het MSK wist bij de vorige eeuwwisseling een aanzienlijk aantal Hollandse schilderijen uit de 17e eeuw te verzamelen, een periode die onze Noordburen beschrijven als 'de gouden eeuw van de schilderkunst'. Deze rijke collectie wordt naar aanleiding van dit themajaar opnieuw in de zalen tentoongesteld.

Piano & co

MIAT
26.04 t/m 25.10

Deze tentoonstelling plaatst de onbelichte geschiedenis van de Belgische piano-industrie in de schijnwerpers. Met meer dan dertig historische instrumenten met o.a. de vleugel van Koning Willem I.

Schilderachtig Gent omstreeks 1820

Boekpublicatie
De Zwarte Doos - Stadsarchief Gent
9.10.15

Jean-Baptiste Joseph Wynantz schilderde 75 stadsgedichten van het 'Hollandse' Gent en kopieerde die vijftig op vraag van zijn klanten. De Zwarte Doos - Stadsarchief Gent bewaart een koestert 134 aquarellen van Wynantz, die dit jaar werden gerestaureerd en gedigitaliseerd. Ze zijn online te bekijken op de Beeldbank Gent en spelen de hoofdrol in een boek over het Gentse stadsbeeld 1815-2015, dat op 9 oktober verschijnt.

Het Willemwandelpan & Open Monumentendag

13.09.15

Het Willemwandelpan gidst je door de straten van de stad, je ontdekt allerhande monumenten die gelinkt zijn aan de periode 1815-1830. Tijdens de open Monumentendag op 13 september zal je o.a. de Aula van UGent en de Troonzaal van het Stadhuis kunnen bezichtigen. Voor kinderen tussen 6 en 12 jaar werd een doe- en tekenboek gemaakt dat ze spelenderwijs de belangen van het koningschap van Willem I en de daarbij horende monumenten doet ontdekken. Beide zijn gratis verkrijgbaar bij het infokantoor Toerisme, STAM, Designmuseum en het MSK.

Stadddichters langs Schelde en Rijn

14 & 15.10.15

In het kader van het feestjaar 'Gent kleurt Oranje' organiseren de Stad Gent, de KANTL, Poëziecentrum & stadsdichter David Troch een programma met vier stadsdichters: Vrouwkje Tuinman (Utrecht), Hester Knibbe (Rotterdam), Stijn Vranken (Antwerpen) en David Troch (Gent). Een academische zitting en een avondvullend programma op een nog geheime locatie in Gent.

Een Muzikale confrontatie tussen Noord en Zuid

24.10.15

van 13u30 tot 18u

in de Gentse binnenstad

vzw MechaMusica presenteert op 24/10 een muzikale happening rond straatorgels. In de Gentse straten en pleinen komen grote en kleine straatorgels uit Nederland en België bijeen. Zowel de gelijkenissen als de verschillen in presentatie, orgel-uitbouw en repertoire worden in beeld gebracht. Per locatie wordt een vriendschappelijke derby gespeeld tussen Noord & Zuid met twee vergelijkbare orgels.

In Europa

Meeslepende trip door
het Europa van de 20ste eeuw
NTGent

6.10, 10.11, 15.12.15,

22.02, 19.04.16

telkens om 20u

NTGent en LOD Muziektheater brengen 'In Europa' van journalist en publicist Geert Mak. In vijf etappes reizen we vanuit onze schouwburg af naar de plekken die Mak bezocht. Een meeslepende trip door het Europa van de twintigste eeuw, geregisseerd door Johan Simons en onder muzikale leiding van Dick Van der Harst.

De Stadsbibliotheek kleurt Oranje

3 tot 12.12.15

Van 3 tot 12 december kleurt ook de Stadsbibliotheek Oranje. Met Gouden Uilwinnar Marc Reugebrink, Bart van Loo, Hartstikke gesjellig en vree wijs Curieuzeneuzen-Vraagstaarten-met kinderen en schakke jazzmuziek in de Library Sessions.

Voor alle info over
Gent Kleurt Oranje:

STAD.GENT/
GENTKLEURTORANJE

Gent Info: 09/ 210 10 10